

יבמות קג

עניין: טובתן של רשעים רעה היא אצל צדיקים

אור רש"י פרשת ואתחנן

קהלת יעקב ערך אז

חוקי(תהלים י' ט"ז), והענין שאף מעשים טובים של רשעים אינם שלימים, ובעניין שפירשנו (יבמות ק"ג): שטובתן של רשעים רעה הוא אלל צדיקים, רעה לומר טובתן הטוב ומעשים טובים שלהם אלל צדיק נחשב לרע, ואולי היה הצדיק עושה ת"ו מלוא צפניות ושקרים כאלה היה שז במשונה כל ימיו, וזה שאמרו רז"ל (תנינה שם) כיון שנסתכל הקדוש ברוך הוא בדור אנוש ונדור הפלגה וראה שמעשיהן מקולקלים מעשיהן דייקא רעה לומר אף מעשים טובים שלהם מקולקל, ועל כן

הענין, כי "עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים", (קהלת ז'כט) ר"ל יש שנדמה להאדם. שגם הוא מבקש את הישר וחפץ בו, אבל טועה הוא, אשר יקרא ישר מה שישר לפניו, אמנא האמת אינו כן, אבל הישר והאמת הוא, מה שישר בעיני אלקים, ומקרא מפורש הוא — די למבין — "ועשית הטוב והישר בעיני אלקים", ר"ל לא מה שהוא ישר בעיניך, אבל מה שהוא ישר בעיני האלקים. והענין כי עיקר הישרות הוא התורה, כנאמר "פקודי ה' ישרים", וקודשא בריך ואורייתא חד, ונאמר "צדיק וישר הוא" (דברים לב. ד.) והמתנהג ע"פ התורה, הוא המתנהג בישרות, מה שישר לפניו ית' אבל האדם הוא קצר זראות ואינו רואה למרחוק, ואם רוצה להתנהג ע"פ ישרותו, הנה אם כי בראשיתו לכאורה טוב אבל בסופו עקש ופתלתול משחת ואבדון, הגע בעצמך האנשים אשר לדעתם שם השם ית' יקר אצלם וכותבים תמיד בראש מכתביהם בעזה"ת לכאורה דבר ישר הוא, אבל ישר הוא אצלם, ואין זה ישר לפני השי"ת, כי טחו ציני האנשים האלה לחשוש על הנולד, פן יאבד המכתב ויתגולל באשפה, ונמצא שם שמים מתגולל באשפה, ח"ו. וכבר ידוע מה שעשו החכמים יום טוב ביום שבטלו הזכרת שם שמים בשטרות מטעם הנ"ל. שאול המלך עשה לכאורה דבר טוב וישר — ויחמול על הצאן וגו', אבל אין זה ישר לפניו ית', ולא ראה שאול למרחוק, ויצא מזה המן, ואבד את המלוכה, ונמצא הישר היה לעקום, לא כן עשה רוד בחיר ה' בצואתו לשלמה בנו, להרוג את יואב בן צרוי' מטיבו ואיש חסדו ואת שמעי בן גרי רבו של שלמה המלך ע"ה, ואם כי זה לכאורה נגד ישרות האדם, אבל הוא ישר לפניו ית', כי דין תורה הוא המורד במלכות חייב מיתה ואין עצה ותבונה לנגד דין תורה, והיא הישרות האמיתי. וזהו שאמרו (יבמות קג) "טובתן של רשעים" ר"ל לכאורה טובה היא, ומה איכפת לן אם היא משי רשעים, אבל לא כן הדבר, כי טובתם היא לפי ישרותם, והחמירו בתחלה אבי הקילו בסוף, ולכן "רעה היא אצל הצדיקים", אשר יעשו הישר בעיני ה', ר"ל מה שישר ע"פ התורה, והוא ענין עמוק ונפלא.

מהר"ל חידושי אגדות

כל טובתן של רשעים (שם ק"ג ע"א). אמר רבי וכו' כי הצדיק והרשע יוחנן משום רשב"י כל שני הפכים אי אפשר טובתן של רשעים רעה היא שההפכים בא תועלת אצל צדיקים. יטובה מזה לזה, ולפיכך

אין ראוי לקבל שום טובה מרשע דלא מסתייע מלתא שיהיה טובה בא לו מן הרשע שזה הוא מהפך אל הפך, רק כי הטובה הוא בא לצדיק לרע לו. ודע כי הרשע נחשב אצל הצדיק רע לגמרי, ולפיכך אף הטוב של רשע נחשב רע אצל הצדיק כי מרע לא יצא טובה, וע"כ טובתן של רשעים נחשב רעה אצל הצדיק והבן הטיב.

דרשות הצ"ח – אהבת ציון דרוש שמיני

וזה כוונת רבותינו ז"ל (בר"ר פל"ג, ג) שהצדיקים מהפכים מידת הדין למידת הרחמים שמידת הדין השולט בעולם הזה נמשך ממנו מידת הרחמים להגדיל שכרם בעולם הבא, אבל אצל הרשעים נהפוך הוא שמהפכים מידת הרחמים למידת הדין כי הקב"ה צופה לרשע וחפץ בהצדקו ואינו חפץ במיתתם ואם הרשע מאריך ברעתו טוב היה מותו מחייו ונמצא למפרע מידת הדין גמור היה מה שהאריך ימיו ויסורי צדיק טובים לו מאוד יותר משלום רשעים כי לאו כל אדם זוכה לשתי שולחנות. וזה כוונת רבותינו ז"ל שאמרו (יבמות ק"ג, ע"ב) טובתן של רשעים רעה היא אצל הצדיקים היינו שלות רשעים בעולם הזה אשר הרשע חושב שטוב לו בעולם הזה רעה היא אצל הצדיקים שידועים שהיא רעה גדולה לשלם אל פניו להאבירו מעולם הבא. ומעתה זה הוא שמתרץ הגמ' בפרק איוהו נשך הללו היינו צדיקים

